

การประเมินกำลังอำนาจของชาติ *(National Power)* และภัยคุกคามรูปแบบใหม่

คณะที่ปรึกษาด้านการข่าวกรอง¹

วารสารมุมมองความมั่นคง ฉบับที่ 6 ในหัวข้อ “เกร็ดความรู้ คณะที่ปรึกษาของสภาความมั่นคงแห่งชาติ” ได้กล่าวถึงที่มา ความสำคัญ บทบาทของคณะที่ปรึกษาของสภาความมั่นคงแห่งชาติ รวมถึงขอบเขต อำนาจหน้าที่ของคณะที่ปรึกษาของสภาความมั่นคงแห่งชาติในแต่ละด้าน ทั้งนี้คณะที่ปรึกษาฯ จะต้องจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานภายใต้วัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติ สภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2559 ประกาศสภาความมั่นคงแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของ คณะที่ปรึกษาของสภาความมั่นคงแห่งชาติได้มุ่งหวังเอาไว้ รวมทั้ง การให้คำปรึกษา คำแนะนำในเรื่องต่างๆ จะต้องหาข้อสรุปและมีข้อเสนอแนะที่ชัดเจน เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาของสภาความมั่นคงแห่งชาติ

สำหรับบทความฉบับนี้ จะกล่าวถึงการดำเนินงานของ คณะที่ปรึกษาของสภาความมั่นคงแห่งชาติ ด้านการข่าวกรอง ภายใต้ การทำงานของคณะที่ปรึกษาสภาความมั่นคงแห่งชาติ ชุดที่ 3 ซึ่งได้เสนอ รายงานการศึกษาหัวข้อ เรื่อง “การประเมินกำลังอำนาจของชาติ (National Power) และภัยคุกคามรูปแบบใหม่”

¹ คณะที่ปรึกษาด้านการข่าวกรองเป็นหนึ่งในคณะที่ปรึกษาของสภาความมั่นคงแห่งชาติ โดยนายกรัฐมนตรีในฐานะประธานสภาความมั่นคงแห่งชาติ อาศัยอำนาจของพระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2559 มาตรา 10 แต่งตั้งคณะที่ปรึกษาของสภาความมั่นคงแห่งชาติขึ้น

<< ที่มาและความสำคัญ >>

ในปัจจุบัน “**กำลังอำนาจของชาติ (National Power)**” มีหลายนิยาม ขึ้นอยู่กับบริบทเฉพาะของรัฐแต่ละรัฐ โดยไม่จำกัดเฉพาะกำลังด้านการเมือง สังคม ทหาร และเศรษฐกิจ ทั้งนี้ นักวิชาการส่วนใหญ่ให้ความเห็นเกี่ยวกับ กำลังอำนาจของชาติว่าเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและลักษณะที่รัฐมีอยู่ อาจพิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ทรัพยากร เศรษฐกิจ การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และประชากร ซึ่งรัฐใช้ปัจจัยเหล่านี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของประเทศ รักษาผลประโยชน์และความมั่นคงแห่งชาติ รวมทั้งสร้างอิทธิพล ในเวทีระหว่างประเทศ

นอกจากนั้น ในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคตที่นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีดิจิทัล และเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่มีการพัฒนาต่อเนื่องและรวดเร็ว รวมทั้งเข้ามามีบทบาท ในการขับเคลื่อนภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งระดับประเทศและต่างประเทศ ทำให้เทคโนโลยีเหล่านี้ เป็นส่วนหนึ่งของกำลังอำนาจของชาติที่ควรให้ความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากมีส่วนช่วยสร้าง และแสวงหาโอกาส ขณะเดียวกันก็ป้องกันและยับยั้งภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจน การบริหารจัดการสถานการณ์ในภาวะวิกฤติ

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์/นโยบายของแต่ละรัฐ หรือประเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงของชาติในแต่ละห้วงเวลานั้น มักเผชิญความเสี่ยง จากสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคง (Security Environment) ที่ท้าทายและคุกคามได้เสมอ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีกำลังอำนาจของชาติที่เข้มแข็งในการรับมือกับภัยคุกคามต่าง ๆ ทั้งนี้ ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่จะสร้างปัญหาให้ประเทศต่าง ๆ รวมถึงไทยในอนาคตจะแตกต่าง จากภัยคุกคามรูปแบบเดิมที่เกิดจากการสู้รบระหว่างรัฐต่อรัฐด้วยกำลังทหารหรืออาวุธ โดยภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ควรให้ความสำคัญมากขึ้น มีทั้งการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โรคติดต่ออุบัติใหม่ที่เกิดจากพัฒนาการของเชื้อโรคหรือความผิดพลาดจากการกระทำ ของมนุษย์ รวมถึงการใช้อาวุธชีวภาพ และการใช้เทคโนโลยีไซเบอร์ในการต่อสูระหว่างรัฐ อีกทั้ง ก่ออาชญากรรมข้ามชาติ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และมีแนวโน้มจะสร้างปัญหาสังคมมากขึ้น

<< วัตถุประสงค์ของการศึกษา >>

- 1 เพื่อนำกรอบแนวคิดกำลังอำนาจของชาติมาใช้ประโยชน์ในการพิจารณาจัดทำหลักเกณฑ์ และวิธีการในการจัดทำโครงการสำคัญ (Flagship Project) ด้านความมั่นคง เพื่อรองรับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติให้ครบถ้วน สมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพ
- 2 เพื่อพิจารณาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อแนวทางการประเมินกำลังอำนาจของชาติให้สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายการเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ และเตรียมพร้อมรับมือกับวิกฤตการณ์ความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และภัยคุกคามที่จะอุบัติขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

<< ความมุ่งหมาย/ความคาดหวังจากผลการศึกษา/ การนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ >>

- 1 กรอบแนวคิดกำลังอำนาจของชาติเพื่อประกอบการจัดทำหลักเกณฑ์โครงการสำคัญ ด้านความมั่นคงรองรับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ
- 2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อแนวทางการประเมินกำลังอำนาจของชาติให้สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายการเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ และเตรียมพร้อมรับมือกับวิกฤตการณ์ความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ

<< การประเมินกำลังอำนาจของชาติ (National Power) และขีดความสามารถของชาติ (National Capabilities) >>

กำลังอำนาจของชาติ (National Power) เป็นขีดความสามารถของชาติ (National Capabilities) ซึ่งมีหลายรูปแบบที่สำคัญ ได้แก่ ความสามารถทางการทูต ข้อมูลข่าวสาร การทหาร เศรษฐกิจ (Diplomatic, Information, Military and Economic-DIME) การเผชิญกับภัยคุกคามต่าง ๆ ตลอดจนการมีภารกิจหลักในการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ ทำให้ประเทศต่าง ๆ จำเป็นต้องพัฒนาขีดความสามารถหลากหลายด้านเพื่อป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามที่จะเกิดขึ้น โดยบางประเทศ/รัฐให้ความสำคัญทั้งด้านการทหาร ข้อมูลข่าวสาร การทูต กฎหมาย ข้าราชการ การเงิน และเศรษฐกิจ (Military, Information, Diplomacy Legal, Intelligence, Financial และ Economic-MIDLIFE)



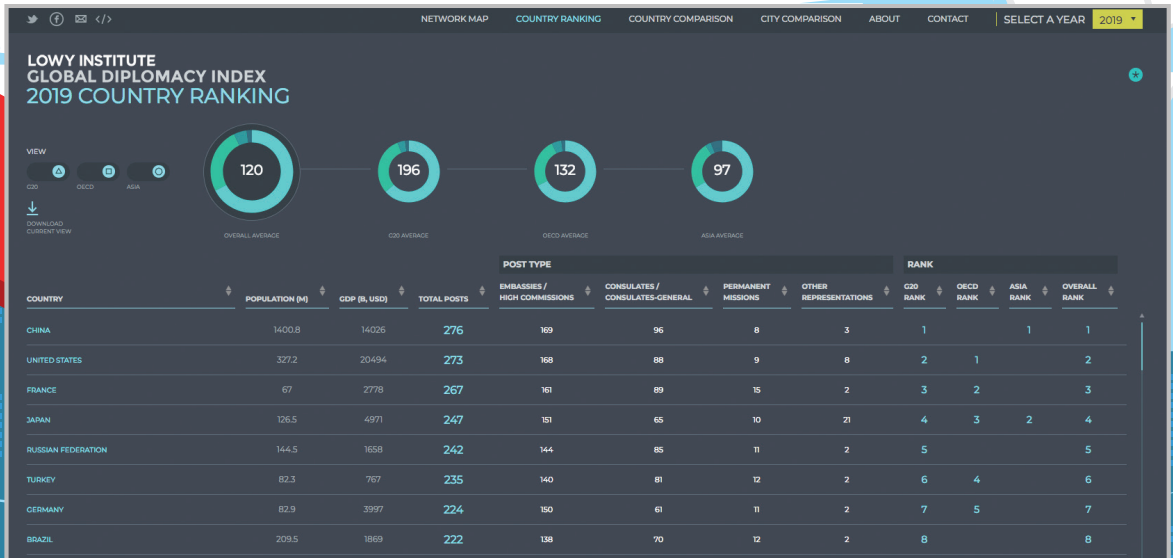


ขณะเดียวกัน ก็จำเป็นต้องเสริมสร้างกำลังอำนาจของชาติอย่างสม่ำเสมอเพื่อสนับสนุนการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ของประเทศให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ซึ่งกำลังอำนาจด้านการทหารไม่ได้เป็นเพียงกำลังอำนาจเดียวที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ต้องอาศัยกำลังอำนาจอื่น ๆ สนับสนุนด้วย ทั้งนี้ คู่มือยุทธศาสตร์กองทัพระบุว่า **กำลังอำนาจ หรือพลังอำนาจมีความหมายเหมือนกัน** โดยพลังอำนาจจะใช้สำหรับประเทศเป็นส่วนรวม ส่วนกำลังอำนาจจะใช้เมื่อกล่าวถึงองค์ประกอบของพลังอำนาจอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นการเฉพาะ พร้อมระบุว่า **พลังอำนาจแห่งชาติ คือ ความสามารถของรัฐหนึ่ง ในอันที่จะก่อให้เกิดอิทธิพลแก่รัฐอื่น ๆ หรือความสามารถในการชักจูงใจ หรือกดดันให้ประเทศอื่นกระทำการตามที่ต้องการจนบรรลุวัตถุประสงค์** ซึ่งแต่ละประเทศมีพลังอำนาจไม่เท่ากัน ประเทศที่มีพลังอำนาจมากกว่าประเทศอื่น ๆ จึงมีอิทธิพลเหนือประเทศที่มีพลังอำนาจน้อยกว่า ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม

อย่างไรก็ตาม กำลังอำนาจของชาติมีความไม่แน่นอนและเปลี่ยนแปลงได้ ประเทศต่าง ๆ จึงมุ่งพัฒนา/เสริมสร้าง และรักษากำลังอำนาจ เพื่อให้มีขีดความสามารถในการรับมือ ป้องปราม และจัดการกับภัยคุกคามต่าง ๆ ทั้งเฉพาะหน้าและตามห้วงเวลา เสริมสร้างความมั่นคง และรักษาผลประโยชน์ของชาติ รวมถึงเพื่อให้มีกำลังอำนาจเหนือกว่าประเทศคู่ขัดแย้ง หรือประเทศที่อาจเป็นคู่แข่ง หรือสร้างปัญหาในอนาคต

<< แนวทางการประเมินกำลังอำนาจด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การทหาร สารสนเทศ >>

- 1. กำลังอำนาจทางการเมือง-การทูต** ครอบคลุมทั้งการเมืองภายในและต่างประเทศ โดยการเมืองภายในเกี่ยวข้องกับหลายปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ ระบบการเมืองการปกครอง อุดมการณ์ทางการเมือง พรรคการเมือง หรือกลุ่มอิทธิพลหรือกลุ่มผลประโยชน์ เสถียรภาพและเอกภาพทางการเมือง ตลอดจนทัศนคติทางการเมืองของประชาชนในประเทศ ส่วนการเมืองต่างประเทศ เกี่ยวข้องโดยตรงกับขีดความสามารถทางการทูตและศักยภาพในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ทั้งเพื่อนำมา ชักจูง บีบบังคับ หรือต่อต้านการดำเนินการของประเทศอื่น เพื่อให้ตอบสนองต่อนโยบายหรือเป้าหมายของประเทศตนเอง รวมทั้งเสริมสร้างเกียรติภูมิของประเทศในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ



Source: https://globaldiplomacyindex.lowyinstitute.org/country_rank.html

การเมืองภายในที่มีเสถียรภาพ ระบบการเมืองและผู้นำที่ได้รับการยอมรับและเชื่อมั่นศรัทธาจากประชาชนจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กำลังอำนาจทางการเมืองมีความแข็งแกร่งและมั่นคง ทั้งยังช่วยให้เกิดเอกภาพในสังคม และช่วยสนับสนุนการดำเนินนโยบายต่างประเทศและการทูต โดยเฉพาะความน่าเชื่อถือและการยอมรับในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ เช่น การยึดมั่นในอุดมการณ์ทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยที่นานาประเทศถือเป็นมาตรฐานสากล นอกจากนี้ เสถียรภาพทางการเมือง ตลอดจนการดำเนินนโยบายต่างประเทศที่ส่งผลเชิงบวกต่อความสัมพันธ์อันดีกับนานาประเทศจะช่วยสนับสนุนกำลังอำนาจทางเศรษฐกิจ เช่น การสร้างความมั่นใจให้นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ เป็นต้น

สำหรับความสามารถในการดำเนินการทางการทูต พิจารณาจากความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศต่าง ๆ และเครือข่ายความสัมพันธ์ทางการทูต เช่น สถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุลใหญ่คณะผู้แทนถาวร (Global Diplomacy Index 2019 ของ Lowy Institute ระบุว่า ไทยอยู่ในอันดับที่ 37 ของโลก) และตัวแทนในรูปแบบอื่น เช่น ผู้แทนการค้า รวมถึงการบูรณาการในกรอบความร่วมมือต่าง ๆ ในระดับโลกและภูมิภาค การแสดงบทบาทอย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก เช่น การให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟูบูรณะหรือความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมหรือการบรรเทาทุกข์แก่ประเทศที่ประสบปัญหา เช่น การส่งทหารช่างเฉพาะกิจ เข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพร่วมกับสหประชาชาติ และการดูแลและคุ้มครองผลประโยชน์ของพลเมืองในต่างประเทศ

2. กำลังอำนาจทางเศรษฐกิจ เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางเศรษฐกิจทั้งหมด เช่น ชีตความสามารถในการผลิต การบริการ การค้า การสร้างรายได้จำนวน และทักษะแรงงาน เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน และสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศซึ่งจะมีผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศ การมีกำลังอำนาจทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งจะเป็นปัจจัยเสริมกำลังอำนาจด้านอื่น ๆ เช่น การทหาร การศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ขณะที่ความพร้อมด้านปัจจัยการผลิตทั้งแรงงาน เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรธรรมชาติหายาก เช่น แร่ธาตุหายาก หรือสินเปลือง และทุน จะช่วยเสริมกำลังอำนาจทางเศรษฐกิจ ทั้งการแข่งขันและการต่อรองกับประเทศคู่แข่งและคู่แข่ง นอกจากนี้ ชีตความสามารถด้านการผลิตในภาวะปกติเพื่อรองรับความต้องการในประเทศ การส่งออก รวมทั้งในภาวะวิกฤติหรือฉุกเฉินเป็นกำลังอำนาจทางเศรษฐกิจที่สำคัญของทุกประเทศ



สำหรับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกำลังอำนาจทางเศรษฐกิจอาจพิจารณาได้จาก**ปัจจัยด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ** ซึ่งสถาบัน Institute for Management Development (IMD) ของสวิตเซอร์แลนด์ ใช้ในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของโลก ประกอบด้วย *ประสิทธิภาพของภาครัฐ* *ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ* *โครงสร้าง*

พื้นฐาน *เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน* *ดัชนีระดับความเป็นประชาธิปไตย* และ*สัดส่วนของผู้ประกอบการใหม่ในระยะเริ่มต้นธุรกิจ* สำหรับไทย IMD จัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของโลกประจำปี 2563 อยู่ในอันดับที่ 29 ซึ่งเป็นผลจากภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว ขาดการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ การขาดแคลนแรงงานในระยะยาว และสถานการณ์คลังที่ถดถอยลง

3. กำลังอำนาจทางทหาร ที่สำคัญ ได้แก่ ขนาดและคุณภาพของกำลังรบ อาวุธยุทโธปกรณ์ ทั้งในแง่ประสิทธิภาพของอาวุธ จำนวน และประเภท ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี ผู้นำทางทหาร การส่งกำลังบำรุง ทักษะการปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ ขวัญกำลังใจของกำลังพล ความสามารถในการเคลื่อนที่ และการเตรียมการทางทหาร นอกจากนี้ ต้องมีขีดความสามารถในการจัดเตรียมกองกำลังให้มีความพร้อมสำหรับภารกิจต่าง ๆ ทั้งยามสงบและสงคราม และพัฒนากำลังทหารให้สอดคล้องกับขีดความสามารถทางเศรษฐกิจของประเทศและสภาพทางภูมิศาสตร์ กำลังอำนาจทางทหารยังคงเป็นกำลังอำนาจหลักในการรักษาความมั่นคง อธิปไตย และผลประโยชน์แห่งชาติ แม้ปัจจุบันปัญหาการสู้รบระหว่างประเทศลดลง อย่างไรก็ตาม การเผชิญภัยคุกคามรูปแบบใหม่ กลับเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทั้งระดับประเทศและประชาชน ทำให้กำลังอำนาจทหารมีส่วนสนับสนุนภารกิจอื่น ๆ ทั้งการพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน สำหรับขีดความสามารถทางทหารของไทย เว็บไซต์ Global Firepower ระบุว่า ในปี 2564 ไทยอยู่ในอันดับที่ 26 ของโลกจากจำนวนทั้งหมด 139 ประเทศทั่วโลก และมีกำลังพลมากเป็นลำดับ 9 ในเอเชีย จำนวน 360,850 คน (The Military Balance, 2020)

4. กำลังอำนาจทางสังคมจิตวิทยา ที่สำคัญ ได้แก่ ลักษณะและความเข้มแข็งของพลเมือง ทั้งในแง่จำนวน คุณภาพ และความสามารถทั้งทางร่างกายและจิตใจ และลักษณะและความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม ครอบครัว ศาสนา และการศึกษา โดยกำลังอำนาจทางสังคมจิตวิทยาอาจแปรผันได้ตามสภาพสังคมและอิทธิพลทางวัฒนธรรมของต่างชาติ ทั้งที่มีความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน เฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันและอนาคต ความสะดวกในการเดินทางระหว่างประเทศ และเครื่องมือการสื่อสารสมัยใหม่ที่อำนวยความสะดวกในการติดต่อระหว่างบุคคลผ่านระบบการสื่อสารต่าง ๆ จะมีส่วนสนับสนุนกำลังอำนาจทางสังคมจิตวิทยาของประเทศต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น ผ่านการใช้ Soft Power หรือการกล่อมเกลาวีธีคิดผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อมวลชนกระแสหลักและสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการเกิดลักษณะพลเมืองโลก (Global Citizen)

5. กำลังอำนาจทางสารสนเทศ มีความสำคัญอย่างมากในปัจจุบัน และจะเพิ่มขึ้นในอนาคต เนื่องจากข้อมูลมีความสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการวางแผน การบริหาร การดำเนินการ และการตัดสินใจ โดยข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้อง และทันเวลาจะช่วยให้การตัดสินใจมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งทางบวกและลบ การเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคดิจิทัลของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกทำให้กำลังอำนาจทางสารสนเทศมีความสำคัญยิ่งขึ้น และกลายเป็นอีกมิติของการแข่งขันระหว่างประเทศ เห็นได้จากการเร่งพัฒนาเทคโนโลยีและระบบการสื่อสารสมัยใหม่ที่เอื้อต่อการเข้าถึงและครอบครองข้อมูลขนาดใหญ่ของประเทศมหาอำนาจ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี การศึกษา การทหาร และความมั่นคง ซึ่งความต้องการเป็นเจ้าของข้อมูลจะไม่จำกัดเพียงภาครัฐ เพื่อใช้ในการกำหนดและดำเนินนโยบาย แต่ยังรวมถึงภาคธุรกิจที่ใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการแข่งขันระหว่างภาคธุรกิจด้วยกัน และเข้าถึงความต้องการของประชาชน โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence-AI) เป็นเครื่องมือสำคัญ นอกจากนี้ การใช้ประโยชน์จากข้อมูลของตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ เช่น กลุ่มอาชญากรรม และผู้ก่อการร้าย เพื่อวางแผนและก่อเหตุ เป็นสิ่งสะท้อนถึงความสำคัญของกำลังอำนาจทางสารสนเทศ

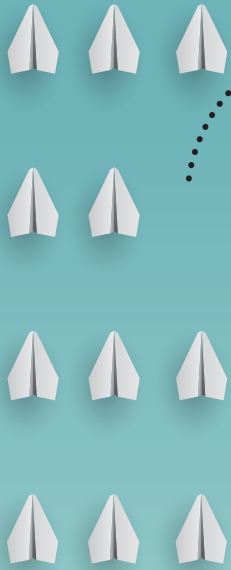
สำหรับไทย การใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างกว้างขวาง
ในภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังปัญหาการแพร่กระจาย
ของโรคโควิด-19 ที่เป็นปัจจัยเร่งสำคัญจะมีส่วนช่วยเพิ่มพูน
กำลังอำนาจทางสารสนเทศของไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม

อย่างไรก็ตาม ไทยจำเป็นต้องพัฒนา
ขีดความสามารถดังกล่าว ทั้งเทคโนโลยี
ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน
(infrastructure) และความรู้ รวมทั้ง
ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐอย่าง
ต่อเนื่อง ทั้งการเข้าถึงอุปกรณ์
การพัฒนาระบบการใช้งาน การพัฒนา
ความรู้ความสามารถและทักษะ
ส่วนบุคคลและองค์กร และการรักษา
ความมั่นคงปลอดภัย รวมถึง
การให้ความรู้ด้านจริยธรรม กฎ
และระเบียบที่เกี่ยวข้อง เนื่องจาก
จะมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพิ่มขึ้น
ในอนาคต



<< ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Threat) >>

สถานการณ์ทั้งภายในและต่างประเทศในปัจจุบันและอนาคตจะมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ซับซ้อน
และไม่แน่นอนมากขึ้น ซึ่งยากต่อการคาดการณ์ สถานการณ์ดังกล่าวทำให้ภัยคุกคามในปัจจุบัน
และอนาคตแตกต่างไปจากเดิม โดยประเทศต่าง ๆ รวมถึงไทยจะเผชิญภัยคุกคามทั้งรูปแบบใหม่
และภัยคุกคามรูปแบบเดิมในลักษณะ Hybrid Threats และต่างจะได้รับผลกระทบจากภัยคุกคาม
ที่เกิดขึ้นจากความเชื่อมโยงระหว่างกัน ส่วนความสูญเสียและความเสียหายแตกต่างกันไป
ตามกำลังอำนาจ และความพร้อมในการรับมือและจัดการของแต่ละประเทศ สำหรับภัยคุกคาม
รูปแบบใหม่จะเป็นภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบในทุกมิติ เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
การเคลื่อนย้ายทุนจากบรรษัทข้ามชาติ โรคติดต่ออุบัติใหม่ การก่อการร้าย การก่อความไม่สงบ
การใช้เทคโนโลยีในทางที่ผิด ประเทศต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องพัฒนาขีดความสามารถและ
เตรียมความพร้อมสำหรับการเผชิญกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่มากขึ้น



ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ของไทยที่มีแนวโน้มจะเป็นปัญหามากขึ้น และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ความแตกแยกทางความคิดของคนในสังคม ความไม่เชื่อมั่นต่อระบบและสถาบันการเมือง การขาดการสมดุลของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภัยพิบัติจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและโรคระบาด ความมั่นคงในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ แรงงานต่างด้าว และผู้หลบหนีเข้าเมือง ยาเสพติด และความยากจน

1

ความแตกแยกทางความคิดของคนในสังคม เป็นผลจากทัศนคติที่แตกต่างกับรัฐบาลของกลุ่มเห็นต่างจากรัฐในประเด็นต่าง ๆ เช่น การเมือง สิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ ช่องว่างทางความคิดระหว่างวัย (Generation Gap) มีแนวโน้มจะเป็นปัญหาในสังคมไทยมากขึ้น จากการมีความแตกต่างทางความคิด ความเชื่อ ลักษณะนิสัย และแนวทางการทำงาน ซึ่งทำให้เอื้อต่อการสร้างความไม่เข้าใจ และความขัดแย้งระหว่างกัน และเป็นประเด็นอ่อนไหวที่อาจบานปลายเป็นอีกปัญหาทางสังคม

2

ความไม่เชื่อมั่นต่อระบบและสถาบันการเมือง การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองบ่อยครั้ง การขาดเสถียรภาพทางการเมือง การขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของรัฐบาล การพัวพันกับการทุจริตของรัฐบาล ตลอดจนการใช้ระบบอุปถัมภ์ในแวดวงการเมือง มีผลให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นต่อระบบและสถาบันการเมือง แม้สนับสนุนระบอบประชาธิปไตย ซึ่งความรู้สึกละเลยใจดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่บั่นทอนความมั่นคงทางการเมือง และยังคงเป็นภัยคุกคามหลักต่อระบบการเมือง

3

การขาดสมดุลของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่เกิดขึ้นแทบทุกครั้งที่เกิดภัยธรรมชาติ เช่น ภัยแล้ง ไฟป่า อุทกภัย ดินโคลนถล่ม มลพิษทางอากาศ สะท้อนถึงความสำคัญของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อลดผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อม ที่เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติทั้งที่มีสาเหตุตามธรรมชาติและ การกระทำของมนุษย์ โดยภัยพิบัติทางธรรมชาติขนาดใหญ่มีแนวโน้มจะเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของรัฐและมนุษย์มากขึ้น ทั้งระดับความรุนแรงและความเสียหาย

4

โรคระบาด โรคอุบัติใหม่และโรคระบาดที่กลับมาแพร่ระบาดใหม่มีแนวโน้มจะเป็นปัญหามากขึ้นและเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น สภาพอากาศที่อุ่นหรือร้อนขึ้นทำให้มีเชื้อโรคและพาหะนำเชื้อโรคแพร่กระจายได้มากขึ้น รวมถึงการสูญเสียถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ เนื่องจากความต้องการใช้ประโยชน์จากสัตว์ เช่น การค้า หรือการบุกรุกพื้นที่ป่า ทำให้มีความเสี่ยงที่จะเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโรคจากสัตว์สู่คน และเป็นการเพิ่มการระบาดของโรคอย่างมีนัยสำคัญ

5

ความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะเป็นปัญหาความมั่นคง ทั้งการก่อเหตุของกลุ่มแนวร่วม การจัดกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ และการสร้างวาทกรรมในแถลงการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ขณะที่การสนับสนุนกลุ่มเคลื่อนไหวและการลงพื้นที่เพื่อพบปะกับองค์กรภาคประชาสังคม เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงและผู้เกี่ยวข้องกับการก่อเหตุ เพื่อรับทราบข้อมูลและสถานการณ์ในพื้นที่ขององค์กรต่างชาติและนานาชาติประเทศจะเอื้อต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มก่อความไม่สงบ และทำให้ความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงยืดเยื้อ

6

การก่อการร้าย การที่กลุ่มก่อการร้าย เช่น กลุ่ม Al Qaeda และกลุ่ม Islamic State (IS) ซึ่งเป็นกลุ่มก่อการร้ายระหว่างประเทศที่สำคัญ ยังมีความเคลื่อนไหวและรักษาอุดมการณ์อย่างเหนียวแน่น โดยมีปัจจัยสนับสนุนการก่อเหตุจากความขัดแย้งทางการเมือง ศาสนา ชาติพันธุ์ รวมถึงความขัดแย้งตามภูมิภาคต่าง ๆ ทำให้การก่อการร้ายยังเป็นปัญหาความมั่นคงระดับโลกและประเทศต่อไป ทั้งการก่อเหตุ การเผยแพร่แนวคิด และการชักชวนผู้สนับสนุนให้เข้าร่วมกลุ่ม และต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาที่เป็นภัยคุกคามร่วมกัน

7

อาชญากรรมข้ามชาติ จะเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนและเชื่อมโยงระหว่างประเทศมากขึ้นจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ ซึ่งกลุ่มอาชญากรรมนำมาใช้ในการกระทำความผิด รวมทั้งสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกับกลุ่มหรือบุคคลในท้องถิ่น โดยอาชญากรรมข้ามชาติที่จะสร้างปัญหาให้ประเทศต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ การค้ายาเสพติด การลักลอบผลิตและจัดหาเอกสารปลอม การลักลอบค้าอาวุธและสัตว์ป่า การลักลอบตัดไม้หวงห้าม อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ การพนันออนไลน์ การฉ้อโกงข้ามชาติ และการฟอกเงิน รวมถึงการลักลอบนำคนเข้าเมืองและค้ำมนุษย์

8

ยาเสพติด จะแพร่ระบาดได้ง่ายและเร็วขึ้นผ่านช่องทางออนไลน์และการขนส่งทางพัสดุ โดยไม่จำกัดพื้นที่ ส่วนการที่สามเหลี่ยมทองคำเป็นแหล่งผลิตยาเสพติดที่สำคัญของโลกทำให้ไทยประสบปัญหาทั้งการเป็นตลาดและทางผ่านลำเลียงยาเสพติดไปยังประเทศที่สาม โดยเฉพาะไอซ์ เฮโรอีน และกัญชา แม้ว่าจะไทยมีความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการสกัดกั้นยาเสพติดและเคมีภัณฑ์ตามแนวชายแดนก็ตาม สำหรับยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมากที่สุดในไทย คือ ยาบ้า รองลงมา คือ ไอซ์ และกัญชา ส่วนคีตาเริ่มเป็นที่นิยมและมีการแพร่ระบาดในกลุ่มนักท่องเที่ยวกลางคืน

9

แรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมือง จะยังเป็นปัญหาความมั่นคงสำคัญของไทย แม้แรงงานต่างด้าวมีส่วนสำคัญที่ช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานของไทย เฉพาะอย่างยิ่งงานประเภทที่แรงงานไทยไม่นิยมทำ ผู้หลบหนีเข้าเมืองส่วนใหญ่มาจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีแนวชายแดนติดกับไทย รวมถึงประเทศใกล้เคียง เช่น จีน เนื่องจากประสบปัญหาภายในประเทศทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ในอนาคตไทยจะยังประสบปัญหาแรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมืองจากปัจจัยภายในของไทย เช่น ความต้องการแรงงาน การเข้าไปเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ายาเสพติด และลักลอบนำคนเข้าเมือง และปัจจัยภายนอก เช่น ความต้องการเข้ามาหางานและต้องการสภาพความเป็นอยู่ที่ดีกว่าของแรงงานต่างด้าว การตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ และความต้องการใช้ไทยเป็นทางผ่านไปประเทศที่สาม ดังนั้น การปรับปรุงระบบการเข้าเมือง การจัดระเบียบชายแดน และการจัดระเบียบแรงงาน จึงควรมีการดำเนินการอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ เพื่อลดปัญหาแรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมืองที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของไทย และอาจเชื่อมโยงกับปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น กรณีอุยกูร์ หรือเกาหลีเหนือ



<< ข้อพิจารณา / ข้อเสนอแนะ >>

1

ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่คาดว่าจะสร้างปัญหาให้ประเทศต่าง ๆ รวมถึงไทยจะมีความซับซ้อนเกี่ยวเนื่องกับหลายภาคส่วน และส่งผลกระทบต่อทุกมิติในสังคม จึงทำให้ไม่อาจใช้กำลังอำนาจของชาติด้านใดด้านหนึ่งได้เพียงด้านเดียวในการแก้ไขปัญหา โดยควรพิจารณาอย่างรอบด้านในการใช้กำลังอำนาจใดบ้างในการเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนและรับมือกับประเด็นปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งต้องอาศัยการบูรณาการระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการบริหารจัดการสถานการณ์และแก้ไขปัญหาแบบองค์รวมมากขึ้น

2

กำลังอำนาจของชาติด้านใดด้านหนึ่งอาจเป็นปัจจัยหลักในการแก้ไขปัญหาหรือจัดการกับภัยคุกคามเฉพาะบางประเด็นในบางบริบทและห้วงเวลา ดังนั้น กำลังอำนาจของชาติทุกด้านจึงมีความสำคัญในการจัดการกับภัยคุกคามโดยขึ้นอยู่กับความสามารถเลือกใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

3

“คน” คือปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาชาติ การมีประชากรที่มีความรู้และมีคุณภาพจะสามารถสร้างชาติให้มั่นคง-มั่นคงได้ แม้ประเทศนั้น ๆ มีข้อจำกัดในด้านทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งเป็นที่ยอมรับกันว่าปัจจุบัน “ความรู้คืออำนาจ” ดังนั้น กำลังอำนาจด้านทรัพยากรมนุษย์ จึงจำเป็นมากที่ทุกประเทศจะต้องเสริมสร้างให้มีความเข้มแข็ง